

Dodenmars

In januari 1945 staan de Russen voor de poorten van Auschwitz. Op 18 januari 1945 krijgen Roosje, haar twee Belgische vriendinnen Rachel en Martha en duizenden anderen bevel van de SS om zich klaar te maken voor vertrek uit Auschwitz-Birkenau. De gevangenen die nog kunnen lopen, worden naar het westen gedreven voordat het kamp wordt bevrijd. Wie te ziek is, blijft achter. Martha en Roosje lopen tussen 18 januari en 23 april 90 kilometer in ijzige sneeuwstormen. Vanaf de stad Loslau (nu in Polen gelegen) gaan zij per goederentrein verder. Via het kamp Ravensbrück komen zij op 30 april 1945 in Hamburg aan. Rachel overlijdt onderweg.

De tocht die zij maken is een van de vele in die barre wintermaanden van de winter van 1945. Deze tochten zijn later 'Dodenmarsen' genoemd. Slechts een klein deel van de gevangenen overleeft zo'n tocht.

OPDRACHT 1

De joodse Rob Cohen wordt in 1943 in Amsterdam opgepakt. De 17-jarige jongen wordt via Vught en Westerbork naar het vernietigingskamp Auschwitz gedeporteerd. Daar komt hij terecht in het zogenaamde Kanadalager, een betrekkelijk gunstige afdeling van het kamp. Op 18 januari zijn de Russen Auschwitz zo dicht genaderd, dat het bevel tot algehele ontruiming wordt gegeven. Alles wat nog enigszins kan lopen, moet vertrekken.

In bron 1 hoor je hoe Rob Cohen zijn dodenmars heeft doorstaan. Bron 1 hoort bij deze opdracht.

1. Op welke manier overleeft Rob Cohen de dodentocht in de trein?
2. Hoe oordeelt hij daar zelf over?
3. Ben je het eens met zijn oordeel? Waarom *wel/niet*?

BRON 1. ROB COHEN. OVER LEVEN EN DOOD TIJDENS EEN DODENMARS.

Bekijk de video hier: <https://vimeo.com/311507078>

Met haar twee hartsvriendinnen onderneemt Roosje de voettocht naar het westen. Rachel loopt moeilijk nadat zij door een bewaakster mishandeld is. Toch wil zij mee want zij is bang door de SS vermoord te worden als zij in Auschwitz achterblijft.

OPDRACHT 2

Lees bron 2. Vind jij de beslissing van Roosje om uit de rij te stappen en de SS'er aan te spreken vooral:

- Moedig
- Wreed
- Dom
- Medelevend
- Of wil je die anders omschrijven?

Leg uit waarom je dat vindt.

BRON 2. RACHEL

We lopen nu al uren. Met Martha gaat het goed, maar Rachel sleept meer en meer met haar been. We praten met elkaar en ook Rachel beseft dat ze het niet lang zal volhouden. (...)

Dan komt het bericht dat de Russen zouden zijn doorgebroken. We moeten verder en sneller. Rachel sleept nu zo erg dat ze nauwelijks kan lopen. Alleen met onze ondersteuning gaat het nog. Rachel praat over afscheid terwijl we met ons drieën zo gearmd lopen. Ze is realist. Martha en ik spreken haar niet tegen. Rachel vraagt ons om naar haar huis te gaan (in België), haar broer of zus te zoeken. Haar ouders zijn al een tijd geleden naar het kamp gestuurd. Die zullen niet meer leven. (...)

Op die manier dicteert zij haar testament. Even later zegt ze: 'Laat me nu maar los. Jullie redden het ook niet als je mij moet voortslepen. Ik heb straks geen pijn en angst meer. Ik heb er vrede mee. Ik heb jullie lief. Kus me en adieu'. (...)

Ik stap uit de rij naar een SS'er die vlakbij loopt en vraag in het Duits of we even uit de stoet mogen om afscheid te nemen van onze stervende vriendin.

Paul Glaser, Dansen met de vijand, Amsterdam, 2016, 221